

Наредба № 3 от 10 юли 2019 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

НАРЕДБА № 3 от 10 юли 2019 г.

за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се уреждат:

1. редът за идентифициране, деклариране и предоставяне на статут на обекти като недвижими културни ценности (НКЦ);
2. редът за определяне на временни режими за опазване на декларираните обекти на недвижимото културно наследство и на режимите за опазване на недвижимите културни ценности;
3. дейността на комисията по чл. 159, ал. 2 от Закона за културното наследство (ЗКН);
4. определянето на класификацията и категорията на НКЦ;
5. редът за достъп до Националния публичен регистър на НКЦ, наричан по-нататък „регистъра“, и за подлежащите на вписване обстоятелства в него.

Чл. 2. (1) Идентифицирането е системен процес, който обхваща дейности по издирване, изучаване и изготвяне на предварителна оценка на изследвания обект като НКЦ.

(2) Декларирането на обект, който може да бъде определен като недвижима културна ценност, се извършва със заповед на министъра на културата или оправомощен от него заместник-министър въз основа на предварителна оценка. Със заповедта се определят предварителна класификация, предварителна категория и временни режими за опазване.

(3) Предоставянето на статут на НКЦ включва определянето на нейната класификация, категория и режими за опазване, изготвени въз основа на заключителна оценка, и се извършва за:

1. недвижими културни ценности с категория „световно значение“ – с вписването им в Списъка на световното наследство от Комитета за световно наследство към ЮНЕСКО, по предложение на министъра на културата;

2. групови НКЦ с категория „национално значение“ – със заповед на министъра на културата или оправомощен от него заместник-министър, след съгласуване с министъра на регионалното развитие и благоустройството, а когато в границите на недвижимата културна ценност попадат защитени територии по Закона за защитените територии или защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие – и след съгласуване с министъра на околната среда и водите;

3. групови недвижими културни ценности с категории „местно значение“, „ансамбловое значение“ и „за сведение“ и единични недвижими културни ценности с категории „национално значение“, „местно значение“, „ансамбловое значение“ и „за сведение“ – със заповед на министъра на културата или оправомощен от него заместник-министър.

(4) Заповедите по ал. 3, т. 2 и 3 се обнародват в „Държавен вестник“.

(5) Категорията и класификацията на НКЦ съгласно чл. 45 – 50 ЗКН се определят въз основа на предварителна и заключителна оценка, издадени по реда на тази наредба.

Чл. 3. (1) Дейностите по идентифициране, деклариране и предоставяне на статут се извършват въз основа на:

1. ежегодни териториални програми, изготвени от Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН) и утвърдени от министъра на културата;

2. предложения на общинските органи, областните управители, физически и юридически лица;

3. инициатива на НИНКН, извън ежегодните териториални програми, за инцидентно идентифицирани обекти, които притежават белези на НКЦ.

(2) Териториалните програми по ал. 1, т. 1 се изпълняват ежегодно от НИНКН.

(3) Разходите за командировки, материали и информационно обезпечаване, свързани с програмите по ал. 1, т. 1 и 3, се осигуряват целево от бюджета на НИНКН, а за предложенията по ал. 1, т. 2 – от бюджета на областната управа, общината, от собственици, концесионери, ползватели и други физически и юридически лица, и се регламентират с договора по чл. 6, ал. 5.

Глава втора

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ, ДЕКЛАРИРАНЕ И ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СТАТУТ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

Раздел I

Идентифициране на обекти като недвижими културни ценности

Чл. 4. Идентифицирането на обектите на недвижимото културно наследство включва:

1. издирване – локализиране и установяване на основната видова принадлежност на обекта чрез обхождане и оглед на място и/или изследване на архивни материали, устни и писмени сведения, визуални материали, документации и др.;

2. изучаване – интердисциплинарен научноизследователски процес, обхващащ проучване на място, разкриване на научната и културната характеристика на обекта и документиране;

3. изготвяне на предварителна оценка за установяване на признаци на изследвания обект като НКЦ.

Чл. 5. (1) Издирването и изучаването на обектите на недвижимото културно наследство се извършват от НИНКН, научни организации, висши училища, музеи, физически и юридически лица.

(2) Археологическите обекти се издирват и изучават като културни ценности чрез теренни проучвания по реда на Закона за културното наследство и на Наредба № Н-00-0001 от 2011 г. за извършване на теренни археологически проучвания (ДВ, бр. 18 от 2011 г.) от лица, получили разрешения за извършване на теренни археологически проучвания.

(3) Издирването и изучаването на обектите на недвижимото културно наследство се извършва чрез:

1. обхождания и проучвания по ежегодните териториални програми на НИНКН;

2. тематични проучвания и научни експедиции;

3. инцидентни проучвания при селскостопански, благоустройствени, строителни и други дейности;

4. проучвания по искане на физически и юридически лица.

(4) Дейностите по издирване и изучаване предоставят следните данни за изследвания обект:

1. наименование;

2. местоположение и териториален обхват;

3. собственици, концесионери и ползватели;

4. исторически данни за създаването и развитието на обекта и неговата среда;

5. основни характеристики на обекта и неговата среда – устройствена и пространствена структура, принадлежност към определен исторически период, към определена научна и културна област;

6. актуално състояние и функции на обекта и неговата среда.

(5) При издирване и изучаване се събира информация и документация за изследвания обект: устни сведения, текстови, графични и визуални данни и документи.

(6) За всеки обект се създава досие, което съдържа цялата събрана информация и документация, включително документите, събрани и създадени по реда на тази наредба. Досието се съхранява в Националния документален архив на НИНКН.

(7) Собствениците, концесионерите и ползвателите на обектите, за които се извършва идентифициране, осигуряват достъп до тях с цел изучаване и събиране на данните по ал. 4 и 5.

Чл. 6. (1) Идентифицирането на обект като недвижима културна ценност от НИНКН извън случаите по чл. 3, ал. 1, т. 1 и 3 се извършва въз основа на мотивирано предложение, подадено по реда на тази наредба от физически и юридически лица. Предложението задължително съдържа данни за административен адрес или местност, кадастрални данни или GPS координати, актуална фотодокументация, информация за историята на създаването на обекта, свързани с него исторически лица и събития, както и мотиви за научната и културната стойност и обществената значимост на обекта.

(2) За подаване на предложение по ал. 1 се попълва заявление по образец съгласно приложение № 1.

(3) Заявлението по ал. 2 се подава чрез НИНКН или чрез съответния регионален инспекторат по опазване на културното наследство до Министерството на културата. Заявлението се подава писмено или по електронен път. В случаите, когато заявлението се подава по електронен път, се спазват изискванията на Закона за електронния документ и електронния подпис, а документите се прилагат във вид на сканирани копия, подписани с електронен подпис.

(4) За започване на производството по идентифициране НИНКН уведомява известните заинтересовани граждани и организации по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

(5) За извършване на дейности по издирване и изучаване заявителите по ал. 2 сключват договор с НИНКН. Заявителите могат да сключат договор и с другите организации съгласно чл. 5, ал. 1, като представят резултатите от извършените дейности по издирване и изучаване. Срокът за извършване на дейностите по издирване и изучаване се определя с договора.

Чл. 7. За извършване на дейностите по издирване и изучаване държавните и общинските администрации по искане на НИНКН предоставят:

1. за посочен от НИНКН териториален обхват: кадастрална карта или извадка от карта на възстановената собственост и горскостопански планове с отразени съществуващи към момента деклариран обекти на недвижимото културно наследство или НКЦ и копия от действащите за съответната територия устройствени планове;

2. идентификатори по кадастрални карти на обектите по т. 1 или номера на поземлените им имоти по картите на възстановената собственост и данни от действащия план за регулация и застрояване;

3. документи, доказващи правото на собственост на отделните обекти.

Чл. 8. (1) Резултатите от издирването и изучаването на всички обекти с изключение на археологическите се отразяват във фишове по образец, утвърдени по реда на чл. 28.

(2) За резултатите от издирването и изучаването на археологическите обекти, разкрити при редовни и спасителни теренни археологически проучвания, в НИНКН се представят:

1. доклад с научна оценка за резултатите от теренното археологическо проучване, геодезично и археологическо заснемане на археологическите структури, отложени върху кадастрална карта или карта на възстановената собственост, привързано към държавната координатна система, и подробна фотодокументация за обекта на хартиен и цифров носител;

2. доклад с научна оценка и становище на Центъра за подводна археология – за археологически обекти под вода, разкрити при редовни теренни археологически проучвания;

3. протокол по чл. 158а, ал. 5 от ЗКН, одобрен от министъра на културата или от оправомощен от него заместник-министър – само за спасителни теренни археологически проучвания.

(3) За всички обекти в НИНКН се предоставят копия на хартиен и/или дигитален носител на събрани и проучени текстови, графични, визуални, дигитални и други материали, които се включват в досието на обекта по чл. 5, ал. 6.

Чл. 9. (1) Дейностите по идентифициране приключват с изготвяне на предварителна оценка за наличието или отсъствието на признаци на изследвания обект като НКЦ въз основа на резултатите от изучаването/научната оценка, изготвена за обекта.

(2) Предварителната оценка по ал. 1:

1. за всички НКЦ с изключение на обекти, разкрити при спасителни теренни археологически проучвания, се изготвя от НИНКН въз основа на научната оценка на лица по чл. 57, ал. 1 и 2 от ЗКН;

2. за археологически обекти, разкрити под вода, се изготвя от НИНКН след становище на Центъра за подводна археология;

3. за обекти, разкрити при спасителни теренни археологически проучвания, включително и под вода, се извършва от експертната комисия, определена по реда на чл. 158а, ал. 1 от ЗКН.

Чл. 10. Идентифицирането, извършвано по ежегодни териториални програми на НИНКН, се извършва в сроковете, посочени в програмите.

Раздел II

Определяне на режими за опазване

Чл. 11. (1) За осигуряване на териториалноустройствена защита на недвижимите културни ценности се определят:

1. временни режими за опазване – за деклариран обекти на недвижимото културно наследство;

2. режими за опазване – за обекти със статут на НКЦ.

(2) Режимите по ал. 1 се определят с акта за деклариране или за предоставяне на статут и са задължителни за изпълнение.

(3) Режимите по ал. 1 съдържат:

1. териториален обхват и граници на НКЦ и на охранителната ѝ зона;

2. предписания за опазване на НКЦ и на охранителната ѝ зона.

Чл. 12. (1) Териториалният обхват на НКЦ, определен от границите ѝ, съдържа:

1. за единични НКЦ с изключение на археологическите: площта на НКЦ и на имота, в който тя е разположена, или площта на НКЦ и част от площта на имота, в който тя е разположена, когато само тази част е в историческа и/или в смислова връзка с НКЦ;

2. за археологическа НКЦ: площта, ограничена от ясно определени граници, доказани чрез археологическото проучване;

3. за групови НКЦ: площта, определена въз основа на устройствено проучване на територии, наситени с обекти на недвижимото културно наследство.

(2) Когато единична недвижима културна ценност няма определен териториален обхват в акта за деклариране или в акта за предоставяне на статут, за нейни граници се смятат границите на имота, а за неин териториален обхват – площта на имота.

(3) Териториалният обхват на археологическа НКЦ, чиито граници не могат да бъдат ясно определени съгласно ал. 1, т. 2, е площта на територията, покрита от видимия на терена археологически материал към момента на идентифициране, ограничена с краен контур (полигон). Полигонът се смята за граници на НКЦ.

Чл. 13. (1) Охранителната зона се определя при необходимост от осигуряване на по-ефективна териториалноустройствена защита на недвижимата културна ценност и обхваща непосредствената територия около ценността, важни визуални перспективи и други територии или елементи с поддържащо значение за нейната културна и историческа значимост и за нейното опазване.

(2) За опазването на единични недвижими културни ценности, разположени в териториалния обхват на груповата недвижима културна ценност, не се определят охранителни зони, а се прилагат предписанията за опазване на груповата недвижима културна ценност.

(3) Наличието или отсъствието на необходимост от определена на охранителна зона се посочва с предварителната оценка или заключителната оценка и се включва в предложението за деклариране или предоставяне на статут. За археологическите обекти тези обстоятелства се отразяват в протокола на междуведомствената комисия по чл. 159, ал. 2 от ЗКН.

(4) Когато единична културна ценност няма определен териториален обхват в акта за деклариране или за предоставяне на статут, за нейни граници се смятат границите на имота, за охранителна зона – територията, обхващаща непосредствено съседните имоти, а при улици до 14 метра – и срещуположните през улицата имоти, както и уличното пространство между тях.

(5) За единична археологическа НКЦ, за която в предварителната или в заключителната оценка не е мотивирана липсата на необходимост от определяне на охранителна зона и в акта за деклариране или за предоставяне на статут не е определена такава, за охранителна зона се приема територията, заключена в контур (полигон), отдалечен на 50 м от границите на археологическата недвижима културна ценност. Полигонът се смята за граници на охранителната зона на археологическата НКЦ.

Чл. 14. (1) Предписанията за опазване на недвижимите културни ценности се определят въз основа на резултатите от предварителната или заключителната оценка, от извършен анализ на въздействието от проведените намеси в обекта и неговата среда и на степента на тяхната застрашеност от антропогенни и природогеографски фактори.

(2) С предписанията за опазване се посочват допустимите и недопустимите намеси в недвижимите културни ценности, устройството и условията за ползването на териториите в техните граници и в границите на охранителните им зони с цел осигуряване на пълноценното им опазване и представяне.

(3) За археологически групи НКЦ с категория „национално значение“ – „археологически резерват“, и за НКЦ с категория „световно значение“, предложени за вписване в Списъка на световното наследство от Комитета за световно наследство към ЮНЕСКО, се определят предписания за опазване, които осигуряват най-висока степен на защита.

Чл. 15. (1) Предложения за временни режими за опазване и за режими за опазване се изготвят от междуведомствени комисии за случаите по ал. 2, а за всички останали – от НИНКН.

(2) Предложения за временни режими за опазване и за режими за опазване се изготвят от междуведомствена комисия:

1. по чл. 159, ал. 2 от ЗКН – за археологически недвижими културни ценности;

2. по чл. 16, ал. 1 – за групови недвижими културни ценности „историческо селище“ и „историческа зона“ с категория „национално значение“;

3. по чл. 16, ал. 1 – за недвижими културни ценности извън посочените в т. 1 и 2 – въз основа на предложение на директора на НИНКН за назначаване на междуведомствена работна група до министъра на културата.

Чл. 16. (1) Междуведомствените комисии по чл. 15, ал. 2 се назначават от министъра на културата в 7-дневен срок от постъпване на мотивирано искане в Министерството на културата от: НИНКН, от научния ръководител на археологическия обект или на кмета на съответната община, областния управител, НАИМ при БАН, регионални и общински музеи.

(2) В комисията по чл. 15, ал. 2, т. 1 се включват представители на:

1. Министерството на културата;

2. Националния институт за недвижимо културно наследство;

3. Националния археологически институт с музей при БАН;

4. съответния регионален музей, на територията на който се намира НКЦ;

5. областните и общинските администрации, на територията на които се намира обектът;

6. съответната регионална структура на Агенцията по геодезия, картография и кадастръ;

7. всички заинтересовани ведомства.

(3) В комисията по чл. 15, ал. 1, т. 2 и 3 се включват представители на:

1. Министерството на регионалното развитие и благоустройството;

2. Министерството на околната среда и водите – за обекти, разположени в защитени територии по Закона за защитените територии и защитени зони по Закона за биологичното разнообразие;

3. областните и общинските администрации, на територията на които се намира обектът;

4. съответната регионална структура на Агенцията по геодезия, картография и кадастръ;

5. общинската администрация, на територията на която се намира НКЦ;

6. Националния институт за недвижимо културно наследство;

7. регионален и/или общински музей;

8. други заинтересовани ведомства и организации.

(4) Председател на комисията по ал. 2 и 3 е представител на НИНКН.

(5) Организациите и ведомствата по ал. 2 и 3 определят свои представители в 7-дневен срок от получаване на заповедта по ал. 1, за което в същия срок уведомяват писмено Министерството на културата, включително и по електронен път.

(6) За работата на междуведомствената комисия представителите на ведомствата по ал. 2 представят предварително в НИНКН съобразно своята компетентност: кадастрална карта на хартиен и/или дигитален носител, извадки от устройствени планове, карти на възстановената собственост, горскостопански планове, топографски карти в обхвата на подготвеното предложение и други необходими материали.

Чл. 17. (1) Членовете на междуведомствените комисии по чл. 15, ал. 2:

1. извършват оглед на място и/или дават становище по мотивираното искане по чл. 16, ал. 1 съобразно своята компетентност;

2. които са представители на НИНКН, задължително извършват оглед на място.

(2) Всяка от междуведомствените комисии по чл. 15, ал. 2 съставя протокол, който съдържа констатации и предложения за:

1. определяне на временен режим за опазване за деклариране на обект или отказ от определянето на такъв, за актуализиране или за прекратяване на временен режим за опазване;

2. определяне на режим за опазване на недвижима културна ценност или отказ от определяне на такъв, за актуализиране на съществуващ режим или за отказ от актуализирането му.

(3) Предложението по ал. 2 задължително съдържа:

1. предложение за наименование, за предварителна или за окончателна класификация и категория;

2. мотивирано предложение за необходимост или липса на необходимост от определяне на охранителна зона;

3. предложение за териториален обхват – граници и площи на НКЦ и на охранителната ѝ зона, които се отразяват върху действащата кадастрална карта или карта на възстановената собственост, като изработената карта представлява неразделна част от протокола на комисията;

4. текстово описание на териториалния обхват на НКЦ и на охранителната ѝ зона, изготвено въз основа на действащата кадастрална карта или карта на възстановената собственост; за територията на НКЦ се предоставя и информация относно вид собственост, вид територия съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за устройство на територията и начин на трайно ползване;

5. предложение за предписания за опазване на територията в границите на НКЦ и в границите на охранителната ѝ зона;

6. други действащи режими за опазване за единични или групови НКЦ, в чиито граници попада разглежданият обект.

(4) Междуведомствените комисии по чл. 15, ал. 2 представят в Министерството на културата и в НИНКН протоколите по ал. 2 в сроковете, определени със заповедите за назначаването им.

(5) Към протоколите по ал. 2 се прилагат становища по ал. 1 на членовете на междуведомствените комисии или други материали, свързани с дейността на комисията. Становищата по ал. 1 се представят в 14-дневен срок от датата на получаване на заповедта за назначаване на комисията.

Чл. 18. (1) За всички обекти с изключение на археологическите режими се попълват във фишове по образец, утвърден по реда на чл. 28.

(2) В случаите, когато режимите за опазване се предлагат от междуведомствената комисия по чл. 159, ал. 2 от ЗКН – те са част от протокола на комисията.

Раздел III

Деклариране на обекти на недвижимото културно наследство

Чл. 19. (1) За деклариране и отказ за деклариране на обекти на недвижимото културно наследство, както и за отнемане на статут на археологическа НКЦ, разкрита при спасителни теренни археологически проучвания, се изготвя предварителна оценка.

(2) Предварителната оценка се изготвя от:

1. Националния институт за недвижимо културно наследство въз основа на протоколите на междуведомствените комисии по чл. 15, ал. 2;

2. Националния институт за недвижимо културно наследство – за всички останали случаи извън посочените в т. 1 и 3;

3. комисията по чл. 158а от ЗКН – за структури, разкрити при спасителни теренни археологически проучвания, с която се предлага отнемане на статута на обекта по чл. 2а, ал. 1 от ЗКН и освобождаване на терена.

(3) Предварителната оценка съдържа изводи за културната и научната стойност и обществената значимост на обекта. Предварителната оценка за всички обекти с изключение на археологическите се отразява във фиш по образец, утвърден със заповед на директора на НИНКН.

(4) След изготвяне на предварителната оценка по ал. 1 и въз основа на нея се изготвя предложение на директора на НИНКН, което съдържа:

1. предложение за наименование, предварителна класификация, предварителна категория и временен режим за опазване;

2. мотиви за предложението.

(5) Предварителната класификация на обекта се определя в съответствие с чл. 45 – 49 от ЗКН.

(6) Предварителната категория на обекта се определя в съответствие с категориите по чл. 50 от ЗКН.

(7) За всички обекти с изключение на археологическите предложението по ал. 4 се изготвя чрез попълване на фиш по образец, утвърден по реда на чл. 28.

(8) За всички обекти по чл. 15, ал. 2 предложението за наименование, предварителна класификация, предварителна категория и временен режим за опазване на обекта се изготвя въз основа на протокола на междуведомствената комисия по чл. 15, ал. 2.

(9) Когато се предлага отказ за деклариране на обект, предложението по ал. 1 включва само мотиви за отказа. При наличие на други действащи режими за опазване на единични или групови НКЦ, в чиито граници попада разглежданият обект, това се посочва в предложението по ал. 1.

Чл. 20. Всяко физическо или юридическо лице може да направи предложение за прекратяване на временен режим за опазване на декларираните недвижими културни ценности чрез подаване на заявление по образец съгласно приложение № 1 по реда на чл. 6.

Чл. 21. Прекратяването или отказът за прекратяването на временни режими за опазване на декларираните обекти на недвижимото културно наследство се извършва със заключителна оценка, изготвена от НИНКН.

Чл. 22. (1) Когато от заключителната оценка по чл. 21 се установи, че деклариран недвижим обект не притежава качества на недвижима културна ценност, се изготвя предложение за прекратяване на временните режими за опазване за всички обекти с изключение на археологическите по образец, утвърден по реда на чл. 28.

(2) Националният институт за недвижимо културно наследство изготвя предложението по ал. 1 и за прекратяване на временния режим за опазване на обект, деклариран по реда на Закона за паметниците на културата и музеите (отм.), когато за него са налице всички от посочените обстоятелства:

1. в декларационните актове не се съдържат данни за идентификацията на обекта;
2. в Националният документален архив на НИНКН не се съдържа текстова, графична и фотодокументация за същия;
3. обектът не се идентифицира при оглед на място;
4. съществуват събрани и обработени данни, изследвани архивни материали, текстова, графична, визуална и друга документация, включително становище на общината по местонахождение на обекта, че обектът не може да бъде идентифициран по отношение на неговото местоположение и облик.

(3) Когато се предлага прекратяване на временния режим за опазване на единичен обект, който е разположен в охранителната зона на друга единична НКЦ или в териториалния обхват на групов НКЦ с определени режими за опазване, в предложението се посочва наличието на тези действащи режими.

Чл. 23. Предложенията по чл. 22 се разглеждат по реда на раздел V.

Раздел IV

Предоставяне на статут на недвижими културни ценности

Чл. 24. (1) Предоставянето на статут на НКЦ се предхожда от заключителна оценка.

(2) Заключителната оценка се изготвя от НИНКН самостоятелно или във взаимодействие със специализирани институции и компетентни лица в изпълнение на териториалните програми по чл. 3, ал. 1, т. 1 по искане на лицата по чл. 3, ал. 1, т. 2 и по инициатива на НИНКН по чл. 3, ал. 1, т. 3.

(3) Физически и юридически лица могат да подават заявление по образец съгласно приложение № 1 за изготвяне на заключителна оценка за предоставянето или актуализирането на статут на НКЦ и отнемането на статут на археологическа НКЦ. Заявлението се подава по реда на чл. 6.

(4) Заключителна оценка по този раздел се извършва от НИНКН за:

1. декларираните обекти на недвижимото културно наследство – за предоставяне на статут на недвижими културни ценности или за прекратяване на временни режими за опазване;

2. недвижимите археологически обекти – за предоставяне на статут на археологически недвижими културни ценности или за отнемане на статута;

3. в случаите по чл. 158а, ал. 4 от ЗКН, когато експертната комисия предлага изготвяне на заключителна оценка на недвижими археологически обекти, които се намират на територията на групов археологически недвижими културни ценности – за предоставяне на статут на единични археологически недвижими културни ценности или за отказ за предоставяне на статут;

4. издирени и проучени обекти на недвижимото културно наследство, които не са деклариран обект по смисъла на ЗКН, но за тях има достатъчно данни за изготвяне на заключителна оценка – за предоставяне на статут на недвижими културни ценности или за отказ за предоставяне на статут;

5. обекти със статут на НКЦ – за актуализиране на статута, за отказ за актуализиране на статута, за отнемане на статута или за отказ за отнемане на статута.

Чл. 25. (1) За изготвяне на заключителната оценка се събират и обработват подробни данни за недвижимите обекти и тяхната среда чрез оглед и проучване на място, както и изследване на архивни материали, текстова, графична, визуална и друга документация, и се извършват научноизследователски проучвания и анализи съобразно научната и културната област, към която се отнасят проучванияте НКЦ.

(2) Собствениците, концесионерите и ползвателите на обектите, за които е започнала процедура за изготвяне на заключителна оценка, осигуряват достъп до тях с цел изучаване и събиране на данните по ал. 1.

(3) Заключителната оценка за всички обекти се попълва във фиш по образец, утвърден по реда на чл. 28.

(4) Фишовите по ал. 3 се попълват от НИНКН самостоятелно или във взаимодействие със специализирани институции и компетентни лица, извън състава на администрацията на НИНКН.

(5) За резултатите от дейностите по ал. 1 за археологически обекти, разкрити при теренни археологически проучвания, в НИНКН се представят:

1. доклад с научна оценка за резултатите от теренното археологическо проучване, геодезично и археологическо заснемане на археологическите структури, отложени върху кадастрална карта или карта на възстановената собственост, привързано към държавната координатна система, и подробна фотодокументация за обекта (на хартиен и цифров носител);

2. доклад с научна оценка и становище на Центъра за подводна археология – за археологически обекти под вода, разкрити при редовни теренни археологически проучвания;

3. протокол по чл. 158а, ал. 5 от ЗКН, одобрен от министъра на културата или от оправомощен от него заместник-министър – само за спасителни теренни археологически проучвания.

(6) За всички обекти в НИНКН се предоставят копия на хартиен и/или дигитален носител на всички събрани и обработени текстови, графични, визуални, дигитални и други материали, които се включват в досието на обекта по чл. 5, ал. 6.

Чл. 26. (1) Заключителната оценка се изготвя въз основа на резултатите от научноизследователските проучвания и анализи по чл. 25 и система от критерии за установяване на културната и научната стойност и обществената значимост, автентичност, степен на съхраненост и взаимодействие със средата и обществото на изследваните обекти.

(2) Заключителната оценка за археологическите НКЦ се изготвя, когато проведените проучвания са предоставили достатъчно информация относно характеристиките, хронологията и териториалния обхват на изследваните НКЦ.

(3) Заключителната оценка за всички обекти се изготвя от НИНКН:

1. самостоятелно и по своя инициатива или във взаимодействие със специализирани институции и компетентни лица;

2. в изпълнение на ежегодните териториални програми по чл. 3, ал. 1, т. 1;

3. при постъпване на предложение от лицата по чл. 3, ал. 1, т. 2.

(4) Заключителната оценка за археологическите обекти се изготвя въз основа на протокола на междуведомствената комисия по чл. 159, ал. 2 от ЗКН.

Чл. 27. (1) Въз основа на заключителната оценка, изготвена по реда на този раздел, директорът на НИНКН изготвя предложение до министъра на културата за:

1. предоставяне на статут на обект като НКЦ с определяне на режим за опазването му;

2. отказ за предоставяне на статут на обект като НКЦ;

3. актуализиране на статута на НКЦ и/или на режима му за опазване;

4. отказ за актуализиране на статута на НКЦ и/или на режима му за опазване;

5. отнемане на статута на археологическа НКЦ;

6. отказ за отнемане на статута на археологическа НКЦ;

7. прекратяване и отказ за прекратяване на временни режими за опазване.

(2) Предложението по ал. 1 за всички обекти с изключение на археологическите се отразява във фиш по образец, утвърден по реда на чл. 28.

(3) За всички археологически обекти предложението по ал. 1 се изготвя въз основа на предложението в протокола на междуведомствената комисия по чл. 159, ал. 2 от ЗКН.

(4) Предложението по ал. 1 включва: мотиви, наименование, класификация, категория, режим за опазване на НКЦ и на охранителната ѝ зона.

(5) Класификацията на обекта се определя съгласно чл. 45 – 49 от ЗКН.

(6) Категорията на обекта се определя в съответствие с класификацията по чл. 50 от ЗКН.

(7) Предложението по чл. 27, т. 2 и 5 включва само мотиви. При наличие на други действащи режими за опазване на единични или групови НКЦ, в чиито граници попада разглежданият обект, това се посочва в предложението по ал. 1.

Чл. 28. Фишовите, които отразяват резултатите от издирването и изучаването на недвижимите културни ценности, предварителните и заключителните оценки за тях, както и предложенията на директора на НИНКН, предвидени в тази наредба, се попълват по образци, утвърдени със заповед на директора на НИНКН.

Раздел V

Разглеждане на предложенията по раздели III и IV от Специализирания експертен съвет по опазване на недвижими културни ценности

Чл. 29. (1) Предложенията по раздели III и IV се внасят за разглеждане от Специализирания експертен съвет по опазване на недвижими културни ценности по чл. 64, ал. 2 ЗКН (СЕСОНКЦ). Предложенията се включват в дневния ред на СЕСОНКЦ в едномесечен срок от постъпването им в Министерството на културата. Предложенията се изпращат на хартиен и на електронен носител като сканирани файлове и във формат, който позволява обработка.

(2) Протоколът на СЕСОНКЦ в оригинал, съдържащ взетите решения по предложенията, се изпраща в НИНКН за включване в Националния документален архив и за подготвяне на окончателния текстови и графичен материал, необходим за издаване на заповед на министъра на културата или оправомощен от него заместник-министър.

(3) В 14-дневен срок от получаване на протокола по ал. 2 НИНКН подготвя окончателния текстови и графичен материал на електронен носител и на хартиен носител в три екземпляра, два от които се изпращат в Министерството на културата.

(4) В 14-дневен срок от получаване на материалите по ал. 3 министърът на културата или оправомощен от него заместник-министър издава заповед за:

1. декларирането на обекта или отказ от деклариране;
2. прекратяване на временния режим за опазване на деклариран обект или отказ за прекратяване на временния режим за опазване на деклариран обект;
3. предоставяне на статут на НКЦ или отказ за предоставяне на статут на НКЦ;
4. актуализиране на статут на НКЦ или отказ за актуализиране на статут на НКЦ;
5. отнемане на статут на археологическа НКЦ или отказ за отнемане на статута на археологическа НКЦ.

(5) Със заповедта се разпорежда да бъде извършено вписването ѝ в Националния публичен регистър на недвижимите културни ценности.

(6) В заповедта по ал. 4 се посочват:

1. наименованието на НКЦ;
2. предварителната или окончателната класификация на НКЦ;
3. предварителната или окончателната категория на НКЦ;
4. временният режим за опазване/режимът за опазване на НКЦ (териториален обхват – граници, охранителна зона и предписания за опазване);

5. мотиви при отказ: за деклариране на обект, за прекратяване на временния режим за опазване на деклариран обект, за предоставяне на статут на НКЦ или за отнемане на статут на археологическа НКЦ със заповедта се посочват само мотивите за решението.

(7) В заповедта задължително се указва, че графичните материали са неразделна част от нея. Заповедта с графичните материали, както и други, свързани с издаването ѝ документи, се съхраняват в Националния документален архив на НИНКН и са част от Националния публичен регистър на НКЦ.

Чл. 30. (1) Министерството на културата:

1. съобщава заповедта по чл. 29, ал. 4 на заинтересованите лица в 3-дневен срок от издаването ѝ и я публикува на интернет страницата си;

2. в 14-дневен срок от издаване на заповедта по чл. 29, ал. 4:

а) изпраща оригинала на заповедта в НИНКН заедно с приложенията към нея, заверени с подпис и печат от длъжностно лице, оправомощено от министъра на културата, включително копия на становищата на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на околната среда и водите, издадени след съгласуване по реда на чл. 65, ал. 1, т. 2 от ЗКН;

б) уведомява общинските администрации, регионалните инспекторати по опазване на културното наследство и Центъра за подводна археология – в случаите от неговата компетентност, като изпраща копия от заповедта и графичните материали към нея.

(2) Общинските администрации уведомяват писмено собствениците на недвижимите културни ценности в 7-дневен срок от получаването на заповедта по чл. 29, ал. 4.

Чл. 31. Заповедите по чл. 29, ал. 4 се обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Раздел VI

Предоставяне на статут на групов археологическа НКЦ с категория „национално значение“ – „археологически резерват“

Чл. 32. (1) За територии или части от акватория, които отговарят на определението за археологически резерват съгласно чл. 48, т. 2, буква „е“ от ЗКН, директорът на НИНКН прави предложение за предоставяне на статут на групов археологическа НКЦ с категория „национално значение“ – „археологически резерват“.

(2) За територията или частта от акватория, предложена за археологически резерват, се изготвя предложение по реда на раздел V и се внася за разглеждане от СЕСОНКЦ.

(3) Протоколът на СЕСОНКЦ в оригинал, съдържащ взетите решения по предложението, се изпраща в НИНКН за включване в Националния документален архив и за подготвяне на окончателния текстови и графичен материал, необходим за издаване на заповед на министъра на културата или оправомощен от него заместник-министър.

(4) При положително становище на СЕСОНКЦ НИНКН в 14-дневен срок подготвя и изпраща в Министерството на културата окончателния текстови и графичен материал.

(5) Проектът на заповед се изготвя от съответната специализирана дирекция на Министерството на културата. Министърът на културата съгласува проекта на заповед с министъра на регионалното развитие и благоустройството, а когато в границите на недвижимата културна ценност попадат защитени територии по Закона за защитените територии или защитени зони по смисъла на Закона за биологичното разнообразие – и с министъра на околната среда и водите.

(6) След съгласуване на проекта на заповед по реда на ал. 5, министърът на културата или оправомощен от него заместник-министър издава заповед за предоставяне на статут на групов археологическа недвижима културна ценност с категория „национално значение“ – „археологически резерват“.

(7) Със заповедта за археологическия резерват се определят:

1. наименованието;
2. класификацията;
3. категорията;
4. режимът за опазване.

Чл. 33. (1) При предоставяне на статут на групов археологическа НКЦ с категория „национално значение“ – „археологически резерват“, по предложение на министъра на културата Министерският съвет внася в Народното събрание проект за закон за изменение и допълнение на ЗКН.

(2) Заповедта по чл. 32, ал. 6 влиза в сила след влизане в сила на закона по ал. 1.

Чл. 34. При определяне и актуализиране на режимите за опазване на археологически резерват се прилагат разпоредбите на раздел II.

Раздел VII

Включване на НКЦ в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България

Чл. 35. (1) Физически и юридически лица, както и общини – за НКЦ на тяхната територия, могат да отправят искане до министъра на културата за включване на НКЦ с категория „национално значение“ в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България.

(2) Искането по ал. 1 задължително съдържа:

1. наименование и местоположение (идентификационни данни по карта или план; адрес на недвижимия/те имот/и);
2. статут съгласно Закона за културното наследство;
3. описание на НКЦ;
4. обосновка на изключителното световно значение на ценността в съответствие с критериите за оценка, определени от Комитета за световно наследство;
5. декларация за изпълнението на условията за автентичност и цялост, определени от Комитета за световно наследство;

6. сравнение с други сходни ценности, вписани или не в Списъка на световното наследство.
- (3) Искането се изпраща за становище от НИНКН.
- (4) Искането по ал. 1 се внася от лицата по ал. 1 за разглеждане от съвета по чл. 64, ал. 2 от ЗКН след становището на НИНКН по него.
- (5) СЕСОНКЦ се произнася в 2-месечен срок от внасяне на искането, като предлага на министъра на културата:
1. одобряване на искането за включване в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България, попълнено в съответствие с изискванията, приети от Комитета за световно наследство;
2. връщане на искането за включване в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България за преработка и допълване;
3. отказ по искането за вписване на НКЦ в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България.
- Чл. 36.** След становище на СЕСОНКЦ по чл. 35, ал. 4 се издава заповед от министъра на културата – в частта за НКЦ, или от министъра на културата и министъра на околната среда и водите – за смесени природни и културни ценности, с която се одобрява искането или се постановява отказ по внесеното искане, или внесеното искане се връща за преработка и допълване.
- Чл. 37.** (1) Одобреното искане се изпраща на френски или английски език чрез Националната комисия за ЮНЕСКО в Центъра за световно наследство на ЮНЕСКО.
- (2) За смесени природни и културни ценности одобреното искане се изпраща от министъра на културата и министъра на околната среда и водите по реда на ал. 1.
- (3) Искането се преработва и допълва съгласно изискванията на протокола от заседанието на съвета по чл. 64, ал. 2 от ЗКН.

Раздел VIII

Предложение за вписване на НКЦ в Списъка на световното наследство

- Чл. 38.** (1) Предложение за предоставяне на статут на НКЦ с категория „световно значение“ – за вписването ѝ в Списъка на световното наследство от Комитета за световно наследство към ЮНЕСКО, се прави от министъра на културата, а за смесени културни и природни ценности – от министъра на културата и министъра на околната среда и водите.
- (2) Физически и юридически лица, както и общини – за НКЦ на тяхната територия, могат да правят искания за подготовка на предложението по ал. 1 и към него прилагат досие на НКЦ за кандидатстване по реда на този раздел. Досието за кандидатстване се съставя от специализирани институции или експерти в областта на опазването на недвижимото културно наследство и се внася за разглеждане от СЕСОНКЦ заедно с искането.
- (3) Искането по ал. 2 се прави само за НКЦ със статут „национално значение“, включени в Индикативната листа за културно и природно наследство на Република България най-малко една година преди представяне на кандидатурата по чл. 39, ал. 4.
- Чл. 39.** (1) Досието по чл. 38, ал. 2 се изпраща за становище от НИНКН, който се произнася по него в 6-месечен срок от постъпването му. Становището на НИНКН се прилага към досието.
- (2) След получаване на становището по ал. 1 Министерството на културата подготвя предложението по чл. 38, ал. 1, което се внася за разглеждане от СЕСОНКЦ в 2-месечен срок, като СЕСОНКЦ взема решение:
1. да бъде направено предложение за вписване на НКЦ в Листата на световното наследство;
2. да бъде направено предложение за вписване на НКЦ в Листата на световното наследство след преработка и допълване на досието;
3. да бъде издаден отказ по искането за вписване на НКЦ в Листата на световното наследство.
- (3) В случаите на ал. 2, т. 1 и 2 министърът на културата самостоятелно или съвместно с министъра на околната среда и водите – за смесени културни и природни ценности, чрез Националната комисия за ЮНЕСКО изпраща предложението с досието на кандидатурата в Центъра за световно наследство на ЮНЕСКО.
- Чл. 40.** (1) Предложенията, исканията и документацията по този раздел се изготвят на български, на френски или английски език.
- (2) Копие от всички материали, изпратени чрез Националната комисия за ЮНЕСКО по реда на чл. 39, ал. 3 заедно с предложението, се предоставят за съхранение в НДА на НИНКН.

Глава трета

НАЦИОНАЛЕН ПУБЛИЧЕН РЕГИСТЪР НА НЕДВИЖИМИТЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ

- Чл. 41.** (1) Националният институт за недвижимо културно наследство води Национален публичен регистър на НКЦ.
- (2) В регистъра се съдържат:
1. всички актове, издадени при условията и по реда на действащото законодателство в процедура на деклариране или предоставяне на статут на обекти като недвижими паметници на културата до влизане в сила на Закона за културното наследство (ДВ, бр. 19 от 2009 г.);
2. всички актове, издадени в процедурите по деклариране и предоставяне на статут съгласно глава пета, раздели II и III от ЗКН;
3. решенията на Комитета за световно наследство към ЮНЕСКО за вписването на НКЦ в Списъка на световното наследство;
4. актовете за включване в Индикативната листа на Република България – на министъра на културата, а случаите на смесени природни и културни ценности – и на министъра на околната среда и водите.
- (3) Копия на актовете по ал. 2 се съхраняват във:
1. общинските администрации, които поддържат местните архиви на недвижимото културното наследство;
2. регионалните инспекторати по опазване на недвижимото културно наследство.
- (4) Регистърът се води на хартия – в томове (регистрационни книги), които се отразяват и в електронна база данни. Страниците на томове се номерират. На корицата на всеки том се отбелязват наименованието на регистъра и номерът на тома.
- (5) При попълване на регистъра документите се подреждат по хронология и са разделени на териториален принцип – по области.
- (6) Въз основа на актовете по чл. 41, ал. 2 се съставя опис за всяка административна област.
- (7) Въз основа на данните от документите по ал. 5 се съставя списък на недвижимите културни ценности по общини, в който за всяка недвижима културна ценност се посочват следните данни:
1. номер на обекта;
2. наименование на недвижимата културна ценност;
3. локализация (населено място с административен адрес, землище, местност, квартал и др.);
4. документ за деклариране, предоставяне на статут, промяна на статута или отнемане на статута;
5. документ за определяне или актуализиране на режими за опазване;
6. класификация;
7. категория;
8. документ за принадлежност на недвижимата културна ценност към територия на групов недвижима културна ценност.
- (8) Въз основа на данните от регистъра директорът на НИНКН или оправомощено от него длъжностно лице издава удостоверение за статута на обекта по смисъла на ЗКН на собственици, концесионери и ползватели.
- Чл. 42.** Регистърът се води от длъжностни лица, определени със заповед на директора на НИНКН.
- Чл. 43.** (1) Чрез интернет страницата на НИНКН се осигурява достъпът до информацията от регистъра, като се публикуват списъците по чл. 41, ал. 7.
- (2) Предоставянето на справки и копия на документи от регистъра се извършва по реда на Наредба № Н-3 от 2012 г. за създаването, съдържанието, поддържането, съхраняването и използването на Националния документален архив на Националния институт за недвижимо културно наследство и научния архив на музеите (ДВ, бр. 11 от 2012 г.).

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

- § 1.** По смисъла на тази наредба:
1. „Индикативна листа за културно и природно наследство на Република България“ е понятието, определено в § 4, т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за културното наследство.
2. „Полигон“ е затворена линия от последователно свързани точки с определени координати, ограждаща обекта.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- § 2.** Информацията по чл. 43, ал. 1 се публикува на интернет страницата на НИНКН в срок до 3 години след влизане в сила на настоящата наредба.
- § 3.** Производства, започнали по реда на Наредба № Н-12 от 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности (обн., ДВ, бр. 98 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 11 от 2014 г.; изм. с Решение № 13804 на ВАС на РБ от 15.12.2016 г. – бр. 13 от 2017 г.), се довършват по реда на тази наредба.
- § 4.** В 14-дневен срок от влизане в сила на тази наредба директорът на НИНКН утвърждава образците на фишове, предвидени в нея, и ги публикува на интернет страницата на НИНКН.

§ 5. Тази наредба отменя Наредба № Н-12 от 2012 г. за реда за идентифициране, деклариране, предоставяне на статут и за определяне на категорията на недвижимите културни ценности, за достъпа и подлежащите на вписване обстоятелства в Националния регистър на недвижимите културни ценности (обн., ДВ, бр. 98 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 11 от 2014 г.; изм. с Решение № 13804 на ВАС на РБ от 15.12.2016 г. – бр. 13 от 2017 г.).

§ 6. Наредбата се издава на основание чл. 50, ал. 2 и чл. 69, ал. 2 и 3 от Закона за културното наследство.

§ 7. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: **Боил Банов**